HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

מתני' א בת חלל זכר פסולה מן הכהונה לעולם ב ישראל שנשא חללה בתו כשירה לכהונה חלל שנשא בת ישראל בתו פסולה לכהונה א) רבי יהודה אומר בת גר זכר כבת חלל זכר ב) רבי אליעזר בן יעקב אומר ג ישראל שנשא גיורת בתו כשירה לכהונה וגר שנשא בת ישראל בתו כשירה לכהונה אבל גר שנשא גיורת בתו פסולה לכהונה ד אחד גר ואחד עבדים משוחררים אפי' עד י' דורות עד שתהא אמו מישראל ר' יוסי אומר ג) אף גר שנשא גיורת בתו כשירה לכהונה: **גמ'** מאי לעולם מהו דתימא מידי דהוה אמצרי ואדומי מה להלן ד) לאחר שלשה דורות אף כאן נמי לאחר שלשה דורות קא משמע לן: ישראל שנשא חללה: מנא הני מילי אמר ר' יוחנן משום ר' ה) שמעון נאמר כאן [1] ולא יחלל זרעו בעמיו ונאמר להלן [2] לא יטמא בעל בעמיו מה להלן זכרים ולא נקבות אף כאן זכרים ולא נקבות אלא מעתה בתו של כ"ג תישתרי מי כתיב בנו זרעו כתיב לא יחלל זרעו בעמיו בת בנו תישתרי כתיב לא יחלל זרעו מקיש זרעו לו מה הוא בתו פסולה אף בנו בתו פסולה בת בתו תיתסר אם כן גזירה שוה מאי אהני ליה: חלל שנשא בת ישראל בתו פסולה: הא תנא ליה רישא בת חלל זכר פסולה מן הכהונה לעולם איידי דתנא ו) רישא ישראל שנשא חללה תנא נמי סיפא חלל שנשא בת ישראל מתניתין דלא כרבי דוסתאי בן יהודה דתניא ז) רבי דוסתאי בן יהודה אומר כשם שבני ישראל מקוה טהרה לחללות כך בנות ישראל מקוה טהרה לחללים מאי טעמיה דר' דוסתאי בר' יהודה אמר קרא לא יחלל זרעו בעמיו בעם אחד הוא דמיחל בשני עממים אינו מיחל תנו רבנן לא יחלל זרעו אין לי אלא זרעו ה היא עצמה מנין אמרת קל וחומר מה זרעו שלא עבר עבירה מתחלל היא שעברה עבירה אינו דין שמתחללת הוא עצמו יוכיח שעבר עבירה ו ואין מתחלל מה להוא שכן אין מתחלל בכל מקום תאמר בהיא שמתחללת בכ"מ ואם נפשך לומר אמר קרא לא יחלל זרעו לא יחולל זה שהיה כשר ונתחלל מאי אם נפשך לומר וכי תימא איכא למיפרך מה לזרעו שכן יצירתו בעבירה אמר קרא לא יחלל לא יחולל זה שהיה כשר ונתחלל תנו רבנן איזו היא חללה כל שנולדה מן הפסולים מאי פסולים אילימא פסולים לו הרי מחזיר גרושתו ז דפסולה לו ח ובניה כשרים דכתי' ח) [3] תועבה היא היא תועבה ואין בניה תועבים אמר רב יהודה הכי קאמר איזו היא חללה ט כל שנולדה מן פסול כהונה נולדה אין לא נולדה לא י הרי אלמנה וגרושה ט) זונה דלא נולדה וקא הויא חללה אמר רבה ה"ק איזו חללה מוזכרת שלא היה לה שעת הכושר כלל כל שנולדה מן פסול כהונה מאי מוזכרת אמר רב יצחק בר אבין ה"ק איזו היא חללה שעיקרה מדברי תורה ואין צריכין לפרש מדברי סופרים כל שנולדה מן פסולי כהונה ת"ר כ אלמנה אלמנה אלמנה אינו חייב אלא אחת גרושה גרושה גרושה אינו חייב אלא אחת [4] אלמנה וגרושה וחללה זונה ל בזמן שהם כסדר חייב על כל אחת ואחת זינתה ונתחללה ונתגרשה ונתארמלה אינו חייב אלא אחת אמר מר אלמנה אלמנה אינו חייב אלא אחת האי אלמנה היכי דמי אילימא שבא על אלמנת ראובן ועל אלמנת שמעון ועל אלמנת לוי אמאי אינו חייב אלא אחת

הרי

[וכ"ת איכא למיפרך מה לזרעו שכן יצירתו בעבירה כו'. תימה אמאי לא אמרינן נבעלה לפסול לה יוכיח שאין יצירתה בעבירה ופסול ואי פרכת מה לנבעלה לפסול לה שכן זר אוכלה מעיקרא זרעו יוכיח וחזר הדין וכו' ושמא אין כאן צד השוה או יש שום פירכא. ת"י]:

הרי

מתני' בת חלל זכר. ודוקא נקט כדקתני ואזיל דבת חללה שנשאת לישראל כשירה לכהונה: **לעולם.** בת בנו ובת בן בנו עד סוף כל הדורות של חללים זכר בן זכר בת האחרון פסולה כבת הראשון אבל בת בתו מישראל כשרה דלא אמירא בת חלל מחללה דאמרי' בתה של חללה מישראל כשירה לכהונה: **ישראל שנשא חללה בתו כשירה לכהונה.** וטעמא יליף בגמרא. ודוקא ישראל אבל כהן שנשא חללה בתו חללה דכל ולד הנולד בביאת איסור כהונה הוי חלל: **חלל שנשא בת ישראל בתו פסולה.** בגמ' פריך הא תנא ליה רישא: **בת גר זכר.** ואפילו מישראלית כבת חלל זכר ופסולה לכהונה אבל בת גיורת מישראל כשירה וטעמא דכולהו הני תנאי דפליגי בגיורת מפרש בגמ': י) **ר' אליעזר בן יעקב אומר כו'.** לית ליה האי דינא דלקמן (דף עח.) כל השוה כ) דשאינו ברוב קהל לא פריך דהיינו דומיא דשיש בהן צד חמור ואין חומר שלהם שוה ואיכא למ"ד בעלמא (מכות דף ד:) צד חמור לא פריך ומיהו גר שנשא גיורת בתו פסולה דבעי' מזרע בית ישראל ל) כדמפרש בגמרא מ): **גמ' מה להלן.** לענין טומאה הזכרים הוזהרו עליה ולא נקבות דכתיב בני אהרן נ) ולא בנות אהרן: **אף.** בפסולי חללות זכרים נפסלו ולא נקבות: **בתו של כ"ג.** מן האלמנה תישתרי דהא אמרי' נקבות מותרות: **זרעו כתיב.** ואפי' נקבות וכי אהני גזירה שוה לבת בתו אהני: **בת בנו.** חלל תישתרי דתהני ליה גזירה שוה ולא אפיק קרא אלא זרעו אבל זרע זרעו תכשר בנקבות מג"ש: **זרעו.** האב והזרע הוזכרו בתיבה זו והיינו הקישא: **בת בתו.** חללה תיתסר מהך הקישא: **כשם שבני ישראל מקוה טהרה לחללות.** להכשיר את בתה ממנו לכהונה כך בנות ישראל מקוה טהרה לחללים להכשיר את בתו ממנה לכהונה: **בעמיו.** מדלא כתיב בעממיו משמע שאין זרעו מחלל את בתו אלא כשהוא ואשתו מעם אחד שניהם חללים: **היא עצמה מנין.** שהאלמנה מתחללת בביאתו מן התרומה ומן הכהונה ללקות כהן הדיוט הבא עליה אחריו משום חללה: **היא שעברה עבירה.** דכתיב ס) לא יקחו ע) להזהיר אשה על ידי האיש ביבמות בפ' יש מותרות (דף פד:): **ואין מתחלל.** דהא לא יחלל זרעו כתיב ולא את עצמו פ) דתנן (בכורות דף מה:) הנושא נשים בעבירה פסול עד שידור הנאה וכי הדירה ממנו עובד עבודה: **מה להוא שאין מתחלל בכ"מ.** אפילו בא על השפחה ועל הזונה תאמר באשה שנפסלת בכ"מ שאם צ) בא עליה כותי חלל נתין ממזר פסולה כדאמרינן לעיל (דף עד:) ונפקא לן ביבמות (דף סח.) מן ובת כהן כי תהיה לאיש זר ק) כיון שנבעלה לפסול לה פסלה והואיל ונפסלת בשאר ביאות איסור תיפסל אף כאן: **ואם נפשך לומר.** שום תשובה על ק"ו זה ותבא להכשירה הרי לך מקרא מן התורה שהיא מתחללת דכתיב ולא יחלל ר) עיקר חילול האמור כאן משמע ש) ביאת עצמה שהיתה כשרה ונתחללה אבל זרעו מעיקרו הוא נפסל ואין זה לשון חילול: **מאי ואם נפשך לומר.** מה היה לנו להשיב על ק"ו דאיצטריך לפרושי קראי: הכי קא קשיא ליה **וכי תימא.** מעיקרא דדינא דמייתית היא עצמה מק"ו מזרעו שלא עבר עבירה ת) ונתחללה איכא למיפרך מה לזרעו כו': **אי נימא פסולה לו.** ואפי' הוא ישראל אם ביאתו בעבירה שאינו של ממזרות הוי הולד חלל: **והרי מחזיר גרושתו.** א) כשניסאת לאחר דפסולה דכתיב (דברים כד) לא יוכל בעלה וגו': **ובניה כשרים.** בתו כשרה לכהונה אם ישראל הוא: **היא תועבה.** כלומר בעונש עבירה: **והרי אלמנה.** לכ"ג וגרושה לכהן הדיוט שמתחללת בביאתו ב) וכן זונה מביאת פסולין שבא עליה כהן הדיוט נקראת חללה א] ללקות עליה ג) משום חללה דכל איסור כהונה עושה אותה חללה בביאתו: **מוזכרת.** מפרש לקמן: **ה"ק איזו היא חללה.** המוזכרת בתורה שעיקרה ממשמעות המקרא שכתב חללה לא יקחו ואין ד) צריכין לפרש מידי סופרים דמקרא נפקא בהדיא: **כל שנולדה מאיסור כהונה.** דסתם חלל היינו ה) ולד פסול לכהונה מדכתיב ולא יחלל זרעו אבל חללה הנעשית חללה ע"י ביאה הוצרכו לדרוש בה מקראות כגון זו שהיתה כשרה ונתחללה: **אלמנה אלמנה אלמנה.** בא על אלמנה שיש בה שלש שמות של אלמנות: **אינו חייב אלא אחת.** לקמן ו) מפרש לה: **כסדר.** כסדר הזה שנתאלמנה תחילה ונשאת לשני וגירשה ונשאת לכהן ונתחללה ואח"כ נבעלה לאחד מן הפסולים או לקרובים בעילת זנות ונעשית זונה דלמפסולי כהונה חללה איכא זונה ליכא ומשאר איסורים זונה הויא חללה לא הויא כדלקמן ז): **זינתה.** מקרובים או ממזר: **ונתחללה.** שבא עליה כהן ועשאה חללה שהיתה אסורה עליו משום זונה: **אינו חייב אלא אחת.** לקמן ח) מפרש טעמא:

נזיר

עין משפט נר מצוה

סב א ב מיי' פי"ט מהל' איסורי ביאה הלי"ד סמג לאוין קכב טוש"ע אה"ע סי' ז סעי' טז:

סג ג ד מיי' שם הל' [יב] טז טוש"ע שם סעי' כא:

סד ה מיי' שם הל' א ג טוש"ע שם סעי' יב:

סה ו מיי' שם טוש"ע שם סעי' יג:

ז [מיי' פי"א מהל' גירושין הל' יב טוש"ע אה"ע סי' י סעיף א]:

סו ח מיי' פט"ו מהל' איסורי ביאה הל"ב סמג לאוין קיז:

סז ט י מיי' פי"ט מהל' איסורי ביאה הלכה ג סמג לאוין קכב טוש"ע שם סי' ז סעי' יב:

סח כ מיי' שם פי"ז הלכה יא:

סט ל מיי' שם הל' ח ט י:

◆

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] רש"י ד"ה והרי אלמנה וכו' ללקות עליה משום חללה. נ"ב עי' שער המלך פי"ז מה' א"ב הל' י' בד"ה האמנם וכו' מ"ש בזה:

◆

תוס' ר"י הזקן

מתני'. בת חלל זכר. כלומר שבאה מן הזכר כגון בן בן חלל עד סוף כל הדורות בת אחרון פסולה כבת ראשון אבל בת בתו כשרה וטעמא יליף בגמ'. **ישראל שנשא חללה.** ודוקא ישראל אבל כהן שנשא חללה בתו חללה, דכל ולד שנולד בביאה מאיסור כהונה הוי חלל. **חלל (זכר) [שנשא].** בגמ' מותיב הא תנא ליה רישא. **בת גר זכר.** אפילו זכר ואפילו מישראלית. **כבת חלל [זכר].** ופסולה, אבל בת גיורת מישראל כשרה. **גמ'. מה להלן.** לענין טומאה. **זכרים.** דכתיב בני אהרן ולא בנות אהרן, אף בפסול חללות כן. **בתו של כהן גדול.** מאלמנה. **זרעו [כתיב].** ואפילו נקבות משמע. ולא אהני גזרה שוה אלא לזרע זרעו. **זרעו לו.** מה זרעו פסול אף זרע זרעו פסול, וגזרה שוה אהני לנקבה שהיא מזרעו נקבה אבל לא לנקבה בת זכר. **מקוה טהרה.** להכשיר הבת לכהונה. **בעמיו.** ולא כתיב בעממיו. **בעם אחד.** שהוא ואשתו חללים. **זרעו.** הולד שנולד מאלמנה לכהן גדול ומגרושה לכהן הדיוט. **היא עצמה.** האלמנה עצמה מנין שהיא מחוללת מן התרומה ומן הכהונה שלוקה עליה כהן הדיוט משום חללה הואיל ובא עליה כהן גדול.* **כשרה ונתחללה.** על ידי אותה ביאה אסורה, שהולד הנולד מאותה ביאה לא היה כשר מעולם. **היא מתחללת בכל מקום.** בכל ביאה אסורה שנבעלה היא נעשית חללה כדמוכח פרק יש מותרות [יבמות פד, ב] לא יקחו להם לנשים, **ט)** להזהיר אשה על ידי האיש, אבל הוא אין מתחלל בשום ביאה דכתיב לא יחלל זרע[ו] הזרע הוא מתחלל ולא הוא עצמו. ותנן בבכורות [מה, ב] הנושא נשים בעבירה פסול עד שידור הנאה, וכי נדר הנאה מיהא עובד עבודה. **(פסולה) [פסולים] לו.** ואפילו הוא ישראל אם בעל ביאה אסורה שאין הולד ממזר הוי הולד חלל. **מחזיר גרושתו.** משנשאת לאחר או נתקדשה. **היא תועבה.** כלומר היא [ב]עונש עבירה וקא הויא חללה משום אותה ביאה אסורה. **שעיקרה.** משמעות הפסוק כך הוא אבל חללה הנעשית ע"י ביאה הוצרכו לדרוש חכמים המקרא זה שהיה כשר ונתחלל. **אלמנה אלמנה אלמנה.** בעל אלמנה שיש לה ג' שמות כדמפרש. **אלמנת ראובן ואלמנת שמעון [ואלמנת לוי].** שבא על ג' נשים אלמנות.

*נראה דצ"ל בתחלה ד"ה תאמר בהיא שמתחללת בכ"מ וכו' עד וכי נדר הנאה מיהא עובד עבודה, ואח"כ מה"ד זה שהיה כשר ונתחלל כגון היא שהיתה כשרה ונתחללה ע"י אותה ביאה האסורה אבל הולד הנולד וכו' עד מעולם ואח"כ מה"ד פסולים לו ואפי' וכו' (ד"ו).

מסורת הש"ס

א) יבמות נז. עז., **ב)** בכורים פ"א מ"ה [יבמות נז. לעיל עד:], **ג)** יבמות נז. עז., **ד)** [נראה דצ"ל עד, וכן בסמוך [רש"ש, ע"ש], **ה)** [צ"ל ר' ישמעאל וכ"א בשאלתות ובראב"ש], **ו)** ["רישא" וכן "סיפא" דבסמוך ליתא בכת"י ודפו"ר, וגם לא הוגה ברש"ל, וכ"ל בר"ן], **ז)** [לעיל סד. סז. עד:], **ח)** [יבמות יא: מד: נדה ע.], **ט)** ["זונה" ליתא בכת"י ודפו"ר וכן ליתא בר"ף, והוסיפו הרש"ל כנראה ע"פ רש"י], **י)** [כל דיבור זה ליתא כאן בדפו"ר אלא לקמן ע"ח ע"א על הפיסקא בגמ' מהמשנה. [ושם איתא דלעיל, לפנינו דלקמן]. וגם הרש"ל לא העתיקו משם לכאן. ועי' חכמת מנוח, ופנ"י. ובתוס' יבמות עז. ד"ה מכהן גדול], **כ)** [צ"ל דשאינן. [רש"ש, ע"ש עוד], **ל)** [יחזקאל מד, כב], **מ)** [לקמן עח ע"א], **נ)** [ויקרא כא, א], **ס)** [ויקרא כא, ז. וכ"ה דרשא זו בספרא שם], **ע)** [בדפו"ר נוסף לא יקחו, ומחקו הרש"ל, עמש"כ שם בהערות], **פ)** [סוטה כג ע"ב, ע"ש], **צ)** [בדפו"ר: באו], **ק)** [ויקרא כב, יב], **ר)** [ע' רש"י נדה סט: וביבמות מד: ולעיל עה.], **ש)** [צ"ל היא עצמה כו'], **ת)** [צ"ל ונתחלל. [רש"ל], **א)** [ברש"י על הרי"ף ובר"ן מסניסאת לאחר דפסולה לו דכתיב], **ב)** [בשיטת המהרי"ב מחק מגירסת רש"י מכאן עד תיבת ללקות עליה, ע"ש. ועיין הערה ט], **ג)** [בר"ן נוסף: כהן], **ד)** [בדפו"ר: צריך פירוש, וכ"ה ברש"י שברי"ף ובר"ן ושם מדברי סופרים. ועי' רש"ש], **ה)** [בר"ן: היינו נולד מפסולי כהונה כדכתיב], **ו)** [ע"ב], **ז)** [שם], **ח)** [שם], **ט)** [יחזקאל מד, כב],

◆

תורה אור השלם

1. וְלֹא יְחַלֵּל זַרְעוֹ בְּעַמָּיו כִּי אֲנִי יְיָ מְקַדְּשׁוֹ: ויקרא כא טו

2. לֹא יִטַּמָּא בַּעַל בְּעַמָּיו לְהֵחַלּוֹ: ויקרא כא ד

3. לֹא יוּכַל בַּעְלָהּ הָרִאשׁוֹן אֲשֶׁר שִׁלְּחָהּ לָשׁוּב לְקַחְתָּהּ לִהְיוֹת לוֹ לְאִשָּׁה אַחֲרֵי אֲשֶׁר הֻטַּמָּאָה כִּי תוֹעֵבָה הִוא לִפְנֵי יְיָ וְלֹא תַחֲטִיא אֶת הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְיָ אֱלֹהֶיךָ נֹתֵן לְךָ נַחֲלָה: דברים כד ד

4. אַלְמָנָה וּגְרוּשָׁה וַחֲלָלָה זֹנָה אֶת אֵלֶּה לֹא יִקָּח כִּי אִם בְּתוּלָה מֵעַמָּיו יִקַּח אִשָּׁה: ויקרא כא יד

◆

מוסף רש"י

בנות ישראל מקוה טהרה לחללים. דבת חלל זכר כשרה לכהונה שאשתו טהרה את זרעו (לעיל סד.).